

Tadeusz MALINOWSKI¹

SPRAWA INTERPRETACJI ZAKRESU UPRAWNIENÍ BUDOWLANYCH ELEKTRYKÓW

1. Wstęp

Od początku działalności Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa zakres uprawnień budowlanych elektryków wg interpretacji Komisji Kwalifikacyjnych Izby zarówno niektórych Okręgowych, jak i krajowej, budził szereg kontrowersji. Interpretacja przepisów prawnych ograniczona do wykładni słownej, z pominięciem wykładni celowościowej, systematycznej i logicznej, zwłaszcza przez prawników nieobytych z terminologią elektryczną, niewątpliwie musiała prowadzić do nieporozumień. Jako ich przykłady można tu wymienić przypadki uprawnień inżynierów elektroników, którzy otrzymali uprawnienia w zakresie instalacji i urządzeń elektrycznych i przez 20 lat projektowali wyłącznie instalacje i urządzenia telekomunikacyjne, a którym odmawiano prawa projektowania tych instalacji, uzasadniając, że ich zakres uprawnień obejmuje wyłącznie instalacje elektryczne [zob.: Miesięcznik *INPE* nr 43 (styczeń 2002 r., str. 80), nr 44 (marzec 2002 r., str. 72), nr 45 (maj 2002 r., str. 59), nr 78 (marzec 2006 r., str. 86)].

W 2004 r. staraniem Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa została opublikowana książka pt.: „Uprawnienia budowlane wynikające z prawa budowlanego i przepisów wykonawczych w latach 1928–2003” autorstwa Zbigniewa Dzierżewicza i Rudolfa Mokrosza, określająca także zakresy uprawnień, oparte wyłącznie na wykładni słownej. Kolejna (z 2007 r.) publikacja Krajowej Komisji Kwalifikacyjnej PIIB pt.: „Przykładowe wyjaśnienia dotyczące zakresu uprawnień budowlanych” (www.piib.pl), w części dotyczącej elektryków, z tych samych powodów nie przyniosła oczekiwanych wyjaśnień. Wyłomem do stanowiska KKK okazał się list Prezesa Krajowej Rady PIIB do Przewodniczącego KKK z 20 lipca 2011 r., w którym zamieścił on stanowisko Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego i potwierdził przyjęcie do wiadomości i wykonania przez PIIB.

Także autopoprawki KKK – PIIB już opublikowane (www.piib.org.pl) i Miesięcznik „Inżynier Budownictwa” nie wyczerpują korekty popełnionych błędów. W referacie pokazano niektóre z nich. Zwrócono także uwagę na wady niektórych aktów prawnych pod względem spójności, jednoznaczności i komplementarności oraz na szkodliwość tych wad i błędów w uprawianiu zawodu. Dla poprawy obecnej sytuacji zaproponowano zacieśnienie współpracy między PIIB a SEP na rzecz zapobiegania wadom legislacji i błędom ich interpretacji.

¹⁾ Autor jest członkiem Centralnej Komisji Norm i Przepisów Elektrycznych SEP, byłym członkiem Komitetu Organizacyjnego Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa i byłym członkiem Krajowej Komisji Kwalifikacyjnej pierwszej kadencji Izby, jest rzeczoznawcą budowlanym w zakresie sieci, instalacji i urządzeń elektrycznych i od 18 lat naczelnym redaktorem biuletynu SEP – „Miesięcznika *INPE*” (Informacje o Normach i Przepisach Elektrycznych).

2. Przykłady błędnych interpretacji

2.1. Błędna interpretacja uprawnień budowlanych w specjalności inżyniersko-technicznej w zakresie telekomunikacji

Na stronie www.piib.org.pl można przeczytać informację z 31 stycznia 2007 r. dotyczącą tych uprawnień z 1962 i 1975 roku:

„1962 r. – Uprawnienia budowlane wydane na podstawie § 9 ust. 1 pkt 1 i 2, a uprawnienia w zakresie telekomunikacji

środa, 31 stycznia 2007

Uprawnienia budowlane wydane na podstawie § 9 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia z 1962 r. a uprawnienia w zakresie telekomunikacji

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2003 r. Nr 207, poz. 2016 z późn. zm.) osoby, które przed dniem wejścia w życie ustawy uzyskały uprawnienia budowlane lub stwierdzenie posiadania przygotowania zawodowego do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie, zachowują uprawnienia do pełnienia tych funkcji w dotychczasowym zakresie.

Zatem, uprawnienia budowlane uzyskane na podstawie rozporządzenia Przewodniczącego KBUiA z dnia 10 września 1962 r. w sprawie kwalifikacji fachowych osób wykonujących funkcje techniczne w budownictwie powszechnym (Dz. U. Nr 53, poz. 266), zostają zachowane w zakresie określonym w decyzji o ich nadaniu.

Zgodnie z § 9 ust. 1 pkt 1 i 2 ww. rozporządzenia, przedmiotowe uprawnienia budowlane stanowią podstawę do sporządzania projektów i kierowania robotami budowlanymi w zakresie wszelkiego rodzaju instalacji i urządzeń elektrycznych wchodzących do zakresu budownictwa powszechnego.

W czasie uzyskiwania powyższych uprawnień budowlanych nie istniały oddzielne uprawnienia budowlane w specjalności telekomunikacyjnej. W związku z powyższym, urzędy administracji uznawały uprawnienia budowlane w specjalności instalacji i urządzeń elektrycznych jako odpowiednie do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w zakresie telekomunikacji.

Powyższe potwierdza fakt, że o uprawnienia budowlane w specjalności elektrycznej mogły ubiegać się osoby posiadające wykształcenie wyższe i dyplom magistra inżyniera lub inżyniera elektryka albo magistra inżyniera lub inżyniera łączności.

Ponadto w § 1 ust. 6 ww. rozporządzenia znajdował się zapis, co należy rozumieć pod pojęciem „skomplikowane instalacje i urządzenia elektryczne”. Jeżeli chodzi o branżę telekomunikacyjną, to w pkt 4 tego ustępu był zapis, że jako skomplikowane instalacje należy rozumieć: „wszelkie instalacje i urządzenia elektryczne automatycznych central telefonicznych o pojemności powyżej 200 NN rozgłaszania przewodowego o mocy powyżej 500 W i dyspozytorskie o pojemności łącznej powyżej 100 NN”.

Z powyższego wynika, że osoby posiadające wykształcenie wyższe w specjalnościach elektrycznych i łączności mogły uzyskiwać uprawnienia budowlane do projektowania i kierowania robotami w zakresie instalacji telefonicznych wewnętrznych, instalacji central telefonicznych abonenckich oraz sieci telefonicznych rozdzielczych.”

„1975 r. – **Uprawnienia budowlane w specjalności instalacyjno-inżynieryjnej w zakresie instalacji elektrycznych a uprawnienia w zakresie telekomunikacji**

środa, 31 stycznia 2007

Uprawnienia budowlane w specjalności instalacyjno-inżynieryjnej w zakresie instalacji elektrycznych a uprawnienia w zakresie telekomunikacji

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2003 r. Nr 207, poz. 2016 z późn. zm.) osoby, które przed dniem wejścia w życie ustawy uzyskały uprawnienia budowlane lub stwierdzenie posiadania przygotowania zawodowego do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie, zachowują uprawnienia do pełnienia tych funkcji w dotychczasowym zakresie.

Zakres uprawnień budowlanych należy odczytywać zgodnie z treścią decyzji o ich nadaniu i w oparciu o przepisy będące podstawą ich nadania.

Zatem, uprawnienia budowlane uzyskane w oparciu o przepisy rozporządzenia MGTiOŚ z dnia 20 lutego 1975 r. w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz. U. Nr 8, poz. 46 z późn. zm.), w **specjalności instalacyjno-inżynieryjnej** upoważniają do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych projektanta oraz kierownika budowy i robót w **zakresie instalacji elektrycznych** stanowią podstawę do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie jedynie w ramach powyższej specjalności.

Powyższe uprawnienia budowlane **nie stanowią podstawy do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie telekomunikacyjnym**. Uprawnienia w tym zakresie mogły być nadawane wówczas przez zakłady pracy na podstawie § 13 ust. 3 ww. rozporządzenia. Natomiast w latach 1995–2004, uprawnienia budowlane w zakresie telekomunikacji wydawane były na mocy rozporządzenia Ministra Łączności z dnia 10 października 1995 r. w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie telekomunikacyjnym (Dz. U. Nr 120, poz. 581 z późn. zm.).”

Konfrontacja wyżej cytowanych informacji KKK rodzi pytania w świetle art. 16, ust. 1a Prawa Budowlanego (Dz. U. z 2010 r. Nr 121, poz. 809), o brzmieniu:

„W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, należy w szczególności uregulować sprawę:

... 7) ograniczenia zakresu uprawnień budowlanych, w taki sposób, aby mając na względzie zachowanie interesu osób ubiegających się o nadanie uprawnień budowlanych, rozporządzenie nie stwarzało problemów interpretacyjnych przy stosowaniu w praktyce”.

Dlatego więc, wbrew przypomnieniom, że nabyte uprawnienia są zachowywane w dotychczasowym zakresie, autorzy cytowanych informacji, osobom posiadającym wykształcenie telekomunikacyjne, praktykę wyłącznie telekomunikacyjną i uprawnienia budowlane wydane na podstawie takiego wykształcenia i takiej praktyki w specjalności instalacji i urządzeń elektrycznych, odmawiają prawa do wykonywania lub projektowania instalacji telekomunikacyjnych.

3. Zwodniczy akt prawny

Warto przytoczyć kilka fragmentów rozporządzenia MGTiOŚ z dnia 20 lutego 1975 r. w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie, na które

powołuje się autor oficjalnej informacji KKK – PIIB o zakresie uprawnień budowlanych elektryków, a mianowicie:

„§1.2. *Specjalnością techniczno-budowlaną w rozumieniu rozporządzenia jest rodzaj działalności zawodowej w budownictwie, wyodrębniający się z uwagi na specyfikę i charakter wymagań technicznych.*

§1.3. *Dopuszcza się pełnienie samodzielnych funkcji technicznych w poszczególnych specjalnościach techniczno-budowlanych przez osoby posiadające wykształcenie techniczne o kierunku pokrewnym w stosunku do wykształcenia odpowiadającego danej specjalności, jeżeli te osoby wykażą się odpowiednią praktyką zawodową, dłuższą co najmniej o połowę od wymaganej dalszymi przepisami rozporządzenia.*

§1.4. *Za wykształcenie techniczne o kierunku pokrewnym do wykształcenia odpowiadającego danej specjalności techniczno-budowlanej należy uważać wykształcenie o programie obejmującym wiadomości teoretyczne, umożliwiające uzyskanie kwalifikacji niezbędnych przy wykonywaniu określonej funkcji po odbyciu dłuższej praktyki zawodowej określonej w ust. 3.*

§1.5. *Osoby, które odbyły praktykę zawodową wyłącznie w zakresie wąskiej specjalizacji zawodowej, mogą wykonywać samodzielne funkcje techniczne w budownictwie tylko w zakresie objętym tą specjalizacją.*”

W §13.1. rozporządzenie nie wyodrębnia instalacji telekomunikacyjnych. Wymienia jedynie instalacje elektryczne (pkt d).

„§13.2. Przepisów ust. 1 nie stosuje się do:

- 1) *samodzielnych funkcji w specjalnościach techniczno-budowlanych, o których mowa w ust. 1 pkt 3 lit. a)–c) oraz pkt 4 lit. e)–g), wykonywanych w jednostkach organizacyjnych resortu komunikacji,*
- 2) *funkcji kierownika budowy w budownictwie osób fizycznych, pełnionej przez mistrza, czeladnika lub robotnika wykwalifikowanego w rzemiośle budowlanym.*

§13.3. *Stwierdzenie posiadania przygotowania zawodowego do pełnienia samodzielnych funkcji nie wymienionych w ust. 1 bądź w specjalnościach techniczno-budowlanych innych niż wymienione w tym ustępie, jak również samodzielnych funkcji, o których mowa w ust. 2 pkt 1, dokonują zakłady pracy zatrudniające osoby podejmujące się pełnienia tych funkcji.*”

Podejmując się interpretacji przepisów zawierających terminologię techniczną trzeba ją znać i rozumieć. Niżej, nawiązując do przytoczonych cytatów przedstawiono wybrane komentarze.

Ad §1.2. Podobieństwo specyfiki i charakteru wymagań technicznych branży telekomunikacyjnej jest niezwykle bliskie branży elektroenergetycznej. Na ich styku powstaje najwięcej nierozwiązanych problemów. W budownictwie występują one wskutek identycznych czynności określonych identycznym zakresem rzeczowym projektów i wykonawstwa. W obydwu branżach projektowane i wykonywane są: linie napowietrzne i kablowe elektroenergetyczne i telekomunikacyjne, urządzenia zasilania podstawowego i rezerwowego, instalacje elektrotechniczne i telekomunikacyjne, instalacje sterowania elektrycznego, instalacje i urządzenia informatyczne, instalacje alarmowe i przeciwłamaniowe, linie i instalacje światłowodowe, urządzenia radio-

komunikacji, instalacje i urządzenia mechatroniki elektrycznej. Obie branże łączą te same zagadnienia i problemy jak np. kompatybilności elektromagnetycznej, izolacji, zabezpieczeń, ochrony przeciwprzepięciowej i przeciwporażeniowej itp., rozwiązywane na podstawie teorii elektryki.

Ad §1.3. Pokrewieństwo wykształcenia wymaganego dla uprawnień budowlanych o specjalności sieci, instalacji i urządzeń elektrycznych jest bardzo silne, wobec czego przepis ten należało uwzględnić w omawianej interpretacji.

Ad §1.4. Wiadomości teoretyczne dotyczące specjalności elektrycznej i telekomunikacyjnej w części podstawowej są identyczne. Także ten przepis należało uwzględnić.

Ad §1.5. Ten przepis był wystarczający aby uznać uprawnienia budowlane w specjalności instalacji elektrycznych osób, które w czasie wieloletniej praktyki zawodowej zajmowały się projektowaniem lub wykonawstwem wyłącznie instalacji i urządzeń telekomunikacyjnych jako ważne w specjalności telekomunikacyjnej.

4. Podsumowanie.

Opisana w referacie oficjalna interpretacja zakresu uprawnień budowlanych elektryków nie jest opracowana rzetelnie z najwyższą starannością. Jej wady i błędy skutkują perturbacją i szkodzą interesom członków Izby, wbrew jej aspiracji aby być im pomocną. Także akty prawne dotyczące uprawnień budowlanych nie są spójne, jednoznaczne i komplementarne. Taki stan rzeczy jest alarmujący i wynikają z niego następujące wnioski:

1. W trybie pilnym powtórnie przeanalizować przepisy prawne dotyczące zakresu uprawnień elektryków i w konsultacji z nimi dokonać prawidłowej interpretacji.
2. Utworzyć wspólny zespół do opiniowania projektów aktów prawnych dotyczących elektryki w składzie osobowym przedstawicieli Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa i Stowarzyszenia Elektryków Polskich.
3. W pracach własnych, dotyczących elektryki lub elektryków PIIB powinna w większym stopniu korzystać z konsultacji ze Stowarzyszeniem Elektryków Polskich.